

ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

THE SIGNIFICANCE OF STATE SECRETS IN UKRAINE DURING MARTIAL LAW

Карповський С.В., старший викладач
кафедри оперативного розшуку та розслідування

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Дана тема дослідження спрямована на розкриття особливостей формування та збереження державної таємниці в контексті воєнного стану в Україні. Дослідження висвітлює важливі аспекти, пов'язані з визначенням поняття «державна таємниця», її класифікацією та механізмами захисту в умовах військового конфлікту. Аналізується роль та значення державної таємниці в забезпеченні національної безпеки, а також вплив воєнного стану на зміну стратегій її збереження. Особлива увага приділяється правовим нормам, які регулюють використання та розголошення державної таємниці в період військових дій, а також можливостям забезпечення прозорості та відкритості в умовах надзвичайного стану.

Значення державної таємниці в Україні під час воєнного стану включає важливі аспекти охорони державних інтересів та забезпечення національної безпеки України під час введення воєнного стану. Стаття досліджує, яким чином державна таємниця регулюється в цих умовах, а також як вона впливає на функціонування суспільства та роботу державних інститутів. Важливою темою є баланс між захистом національних інтересів та збереженням громадянських свобод і прав в умовах воєнного стану. Автор аналізує, які інформаційні категорії вважаються державною таємницею в Україні під час воєнного стану, і над якими видами інформації влада здійснює посилену контроль. Досліджується, як обмеження доступу до деякої інформації та контроль за нею під час воєнного стану впливає на громадянські свободи, свободу слова та право на інформацію. Ця стаття надає читачам глибоке розуміння того, як важлива тема державної таємниці регулюється в Україні в умовах воєнного стану та як це впливає на життя громадян та державних інститутів. Дослідження базується на аналізі національного законодавства, міжнародних конвенцій, а також практичних прикладів з історії України. В результаті доповіді очікується визначення оптимальних підходів до збереження державної таємниці в умовах воєнного стану, з урахуванням забезпечення важливого балансу між безпекою держави та збереженням демократичних цінностей.

Ключові слова: державна таємниця, воєнний стан, розкриття інформації, національна безпека, держава, війна.

This research topic is aimed at revealing the peculiarities of the formation and preservation of state secrets in the context of martial law in Ukraine. The study highlights important aspects related to the definition of the concept of "state secret", its classification and mechanisms of protection in the conditions of a military conflict. The role and significance of state secrets in ensuring national security, as well as the influence of martial law on changing strategies for its preservation, are analyzed. Special attention is paid to the legal norms that regulate the use and disclosure of state secrets during military operations, as well as the possibilities of ensuring transparency and openness in the state of emergency.

The importance of state secrets in Ukraine during martial law includes important aspects of protecting state interests and ensuring the national security of Ukraine during the introduction of martial law. The article examines how state secrecy is regulated in these conditions, as well as how it affects the functioning of society and the work of state institutions. An important topic is the balance between the protection of national interests and the preservation of civil liberties and rights under martial law. The author analyzes which categories of information are considered state secrets in Ukraine during martial law, and over which types of information the authorities exercise increased control. It examines how restricting access to certain information and controlling it during martial law affects civil liberties, freedom of speech, and the right to information. This article provides readers with a deep understanding of how the important topic of state secrecy is regulated in Ukraine under martial law and how it affects the lives of citizens and state institutions. The research is based on the analysis of national legislation, international conventions, as well as practical examples from the history of Ukraine. As a result of the report, it is expected to determine the optimal approaches to the preservation of state secrets in the conditions of martial law, taking into account the provision of an important balance between the security of the state and the preservation of democratic values.

Key words: state secret, martial law, disclosure of information, national security, state, war.

Україна, як багатонаціональна країна, постійно стикається з викликами національної безпеки та відстоюванням своїх інтересів. Однак введення воєнного стану ставлять під серйозне сумнівне все, включаючи режим доступу до інформації. Державна таємниця завжди була невід'ємною частиною функціонування кожної держави. Вона виступає як засіб захисту внутрішніх справ країни, але водночас породжує питання щодо транспарентності та доступності інформації для громадськості. Під час введення воєнного стану, ці питання набувають особливого значення, оскільки вони можуть вплинути на здатність громадян вільно отримувати і обмінюватися інформацією.

В сучасний час, ситуація в Україні стала надзвичайно складною. За останні роки, кількість спроб порушення режиму захисту державної таємниці різко зросла. Надзвичайно велика кількість випадків шпionажу, державної зради, вивідання та передачі державної таємниці іншим країнам були виявлені саме зараз, особливо у військовій сфері. Поширення цих відомостей ворогам, загрожує національним інтересам та становить серйозну загрозу національній безпеці України, і саме тому обговорення цього питання є надзвичайно актуальним та важливим. За інформацією Служби безпеки України (СБУ) у 2020 році, 269 посадовців були притягнуті до відповідальності за

порушення законодавства щодо охорони державної таємниці. Попередньо оцінені економічні збитки для держави становили понад 9 мільярдів гривень. Крім того, військова контррозвідка СБУ викрила 73 спроби іноземців отримати інформацію з обмеженим доступом в оборонній сфері [5].

Ця загострена ситуація створює необхідність серйозного аналізу і реагування на проблеми, пов'язані з державною таємницею в Україні. Інформація, що потрапляє в розпорядження ворога, може серйозно підірвати обороноздатність країни та загрожувати безпеці національних інтересів. Один зі способів захисту від таких загроз – посилення законодавчого та інституційного контролю над державною таємницею. Дієвий механізм класифікації та розкриття державної таємниці є важливим для захисту інтересів країни та забезпечення безпеки громадян.

Під час воєнного стану, збереження балансу між захистом державних таємниць і збереженням громадянських свобод стає викликом. Розглядання цього питання дозволяє знайти ефективні рішення для забезпечення національної безпеки, не обмежуючи важливих принципів демократії та прав людини.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державну таємницю» № 3855-ХІІ, який було прийнято 21.01.1994 року [1], державна таємниця – вид таємної інформації, що охо-

плює відомості у сфері оборони, економіки, зовнішніх відносин, державної безпеки і охорони правопорядку, розголошення яких може завдавати шкоди життєво важливими інтересам України і які визнані у порядку, встановленому Законом, державною таємницею та підлягають охороні з боку держави.

Державна таємниця – це обмежена інформація, яка класифікується як така на рівні держави та підлягає особливому режиму захисту та контролю. Ця інформація містить конфіденційні дані, що стосуються національної безпеки, обороноздатності, зовнішньої політики та інших важливих аспектів державного функціонування. Державна таємниця може включати в себе військові плани, розвідувальну інформацію, технічні розробки, дані про інфраструктуру та інші конфіденційні документи. Для збереження національної безпеки та запобігання можливим загрозам, державна таємниця підлягає особливому регулюванню та може бути доступною лише обмеженому колу осіб під певними умовами і заходами безпеки [2, с. 88–92].

Згідно з законодавством України, під час війни державна таємниця має особливе значення і включає важливі для національної безпеки і обороноздатності інформаційні дані.

Під час війни важливість державної таємниці зростає через декілька ключових причин: Під час війни інформація, яка може стати в руки ворога, стає надзвичайно важливою. Збереження конфіденційних військових планів і стратегічних об'єктів є критичним для збереження національної безпеки. Доступ до важливих військових таємниць може надати перевагу військовим силам в конфлікті. Ворог може використовувати цю інформацію для розробки стратегій та тактик. Збереження державної таємниці важливо для захисту цивільного населення від можливих загроз і ризиків, пов'язаних із війною. Державна таємниця може включати технології та дослідження, пов'язані з військовим виробництвом, які важливі для забезпечення військової техніки та озброєння [3, с. 355].

Загалом, під час війни державна таємниця важлива не лише для збереження безпеки країни, але і для забезпечення виживання та успіху в конфлікті.

Державна таємниця може бути різного роду і включати інформацію різного рівня секретності. В Україні, як і в інших країнах, існують певні закони та стандарти, які регулюють класифікацію, збереження та розкриття державної таємниці.

Зазвичай, державна таємниця є важливим інструментом для захисту національних інтересів і забезпечення національної безпеки. Однак, якщо вона надто широко використовується або зловживається, це може вести до недостатньої прозорості в урядових рішеннях і обмеження прав громадян на доступ до інформації. Тому контроль та баланс між державною таємницею і громадською відкритістю є важливим завданням для демократичних країн [4, с. 219].

Забезпечення державної таємниці в Україні під час війни включає в себе ряд заходів та процедур з метою збереження конфіденційної інформації та забезпечення національної безпеки. Різноманітна інформація розглядається щодо її важливості для національної безпеки, і та, яка має велике значення, класифікується як державна таємниця. Державна таємниця має бути надійно захищена від несанкціонованого доступу, втрати або розголошення. Це може включати в себе фізичні заходи безпеки, криптографічний захист інформації, контроль доступу та інші заходи.

Законодавство встановлює суворі санкції для тих, хто порушує правила щодо державної таємниці під час війни. Це може включати в себе кримінальну відповідальність. Здійснюється регулярний контроль та аудит системи збе-

реження державної таємниці для переконання в її ефективності та відповідності законодавству. Персонал, який має доступ до державної таємниці, проходить навчання та освіту щодо правил та вимог щодо збереження таємниці [5, с. 200].

Загалом, забезпечення державної таємниці під час війни в Україні є важливою складовою національної безпеки та обороноздатності країни.

У статті ми дослідили важливу проблему, пов'язану зі збереженням державної таємниці в умовах загострення конфлікту та введення воєнного стану. Зростаюча кількість випадків шпionажу, державної зради та незаконного передачі конфіденційної інформації ставлять під загрозу національну безпеку України та вимагають ефективного захисту. Важливою темою є баланс між необхідністю захисту державних інтересів та забезпеченням громадянських свобод і прав. Під час воєнного стану, зміцнення контролю за державною таємницею є важливим завданням, але це також може вимагати певних обмежень, які потребують уважного виваження.

Для забезпечення національної безпеки та збереження демократичних цінностей, Україна повинна ретельно дотримуватися міжнародних стандартів щодо державної таємниці, забезпечуючи при цьому громадянам доступ до необхідної інформації. Перегляд законодавства та процедур у цій сфері, а також зміцнення контролю і нагляду, може сприяти досягненню цього балансу [6, с. 55].

Завдяки ретельному аналізу та розгляду цих питань, Україна може покращити своє законодавче середовище та політику у сфері державної таємниці, щоб забезпечити ефективний захист національних інтересів, не обмежуючи при цьому основні принципи прав людини та громадянського суспільства.

Отже, підсумовуючи можна зазначити, що державна таємниця в Україні під час воєнного стану відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні національної безпеки та захисту державних інтересів. Зростання кількості випадків порушення режиму державної таємниці та спроби незаконного передачі конфіденційної інформації становлять серйозну загрозу для країни. Баланс між захистом державної таємниці та збереженням громадянських свобод та прав є ключовим завданням в умовах воєнного стану. Важливо забезпечити ефективний контроль та регулювання державної таємниці, але при цьому не допустити занадто широких обмежень доступу до інформації, які можуть підірвати прозорість урядових рішень та права громадян.

Для досягнення цього балансу, Україні варто ретельно переглянути законодавство та процедури, що регулюють державну таємницю, і зміцнити контроль та нагляд за їх виконанням. Це допоможе забезпечити національну безпеку та водночас зберегти основні цінності демократії та прав людини.

Висновок полягає в тому, що забезпечення державної таємниці в Україні під час війни є надзвичайно важливим завданням для забезпечення національної безпеки та обороноздатності країни. Конфіденційна інформація, така як військові плани, стратегічні об'єкти та інші важливі дані, має бути надійно захищена від несанкціонованого доступу та можливого розголошення.

Забезпечення державної таємниці включає в себе класифікацію інформації, застосування суворих санкцій за порушення правил, регулярний контроль та аудит, а також навчання персоналу. Всі ці заходи спрямовані на забезпечення таємниці в умовах війни, з метою захисту національних інтересів та безпеки громадян.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 року № 3855-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>
2. Капінус М.А. Деякі особливості кримінального провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю. *Актуальні дослідження правових та економічних процесів у контексті євроінтеграції* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищ. освіти (м. Дніпро, 2 червня 2021 р.). Дніпро : ДДУВС, 2021. С. 88–92.

3. Антонов, К. В. Проблеми правової охорони інституту державної таємниці у кримінальному провадженні. *Юрид. наук. електрон. журн.* 2020. № 2. С. 355–358. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2020/94.pdf.
4. Кримінальне право України. Особлива частина : навчальний посібник / Попович О.В., Томаш Л.В., Латковський П.П., Бабій А.Ю. Чернівці, 2022. 319 с.
5. Конопельський В.Я., Плужник О.І., Резніченко Г.С. Основи кримінального права : навчальний посібник. Одеса : ОДУВС, 2021. 302 с.
6. Кримінальне право України. Особлива частина : збірник задач / За заг. ред. д.ю.н., проф. Савченка А.В. та к.ю.н., доц. Мостепанюк Л.О. Київ: НАВС, 2018. 101 с.